

JAN VOGEL

Selbstbucher (vervolg)

In Thema 1 van februari 2015 heb ik uitvoerig mijn zoektocht naar de expositiewaardigheid van een vrachtbrief van de firma Thonet uit de doeken gedaan. De grote vraag daarbij was of deze vrachtbrief, uitsluitend met het oog op het afzenderstempel van Thonet, expositiewaardig is in mijn Jugendstilverzameling. Thonet heeft namelijk ook Jugendstilmeubelen vervaardigd. Ik laat het stuk nogmaals zien (1).

De expositiewaardigheid hangt af van het antwoord op de vraag of de procedure rond het valutastempel te vergelijken is met de procedure van het aantekenen van een poststuk door een zogenaamde *Selbstbucher*. In februari jl. is deze kwestie in een bijeenkomst van enkele juryleden besproken. Hun voorlopige conclusie was voor mij negatief. De reden was dat de afzender door hen (nog) niet aan een postale handeling te koppelen was. In verband hiermee ben

ik tijdens de laatste Brievenbeurs in Gouda in overleg getreden met jurylid Jan Vermeule en hebben wij de zaak

uitvoerig besproken op basis van alle informatie die ik verzameld had. Uiteindelijk kwamen wij tot de conclusie

1

<i>Selbstbucher</i> bij aantekenen	<i>Selbstbucher</i> bij valutaregeling
1 Plakken aantekenstrookje	Plaatsen stempel "Valuta-Übereinkommen"
2 Vastleggen in register	Vastleggen in register (<i>Aufgabebuch</i>)
3 Bezorgen poststuk op postkantoor	Bezorgen postpakket op postkantoor
4 Overleggen aantekenregister op postkantoor	Overleggen valutaregulingsregister (<i>Aufgabebuch</i>) op postkantoor
5 Periodiek afrekenen van het aantekenrecht	(Periodieke) controle op naleving van de valutaregeling

dat het doel van de twee regelingen (m.b.t. het aantekenen en m.b.t. de valutacontrole), namelijk het beperken c.q. vereenvoudigen van werkzaamheden voor betrokken partijen (de afzender en de post) en de alsnog door deze partijen te verrichten handelingen, zowel bij het aantekenen van poststukken als bij het registreren van de valutatransactie bij postpakketten vergelijkbaar zijn. Zie daarvoor bovenstaand schema.

Het plaatsen van het valutastempel (incl. bijbehorende acties) door de firma Thonet is dus, net als het plakken van het aantekenstrookje (incl. bijbehorende acties) door een *Selbstbucher*, de postale handeling door de afzender die dit stuk met het oog op de afzender expositiewaardig maakt. In het kader van de valutaregeling kan de afzender dus ook als een *Selbstbucher* worden beschouwd. U begrijpt dat ik zeer content ben met deze uitkomst.

Ik kreeg nog wel een waarschuwing mee. Het opnemen van dit stuk in een expositie vereist een korte, maar zeer duidelijke filatelistische toelichting, omdat deze versie van een *Selbst-*

bucher in het kader van de valutaregeling in Oostenrijk slechts zeer kort van toepassing is geweest. Namelijk aan het eind van en kort na de Eerste Wereldoorlog, van 1917 tot en met 1920. Menig jurylid zal niet bekend zijn met deze regeling. Bovendien zijn vrachtbrieven uit die periode en zeker van de firma Thonet zeer schaars.

Los van de vraag m.b.t. de expositiewaardigheid bleek tijdens de bespreking van dit stuk, waarbij op een gegeven moment ook nog jurylid Wim Tukker aanschoof, dat er nog enkele filatelistische vragen met betrekking tot dit stuk beantwoord moesten worden.

- Klopt het tarief van 2,85 Kronen voor deze verzending naar Constantinopel?
- Onder het wapenschildje staat "12 h". Dat wil zeggen dat de vrachtbrief 12 Heller kost, opgebouwd uit 2 H voor de kaart en 10 H belasting.
- Daaronder staan in het zwart een 1 en een 2 geschreven. Waarschijnlijk houdt dit in dat er een pakket en twee douaneverklaringen bijgevoegd waren?

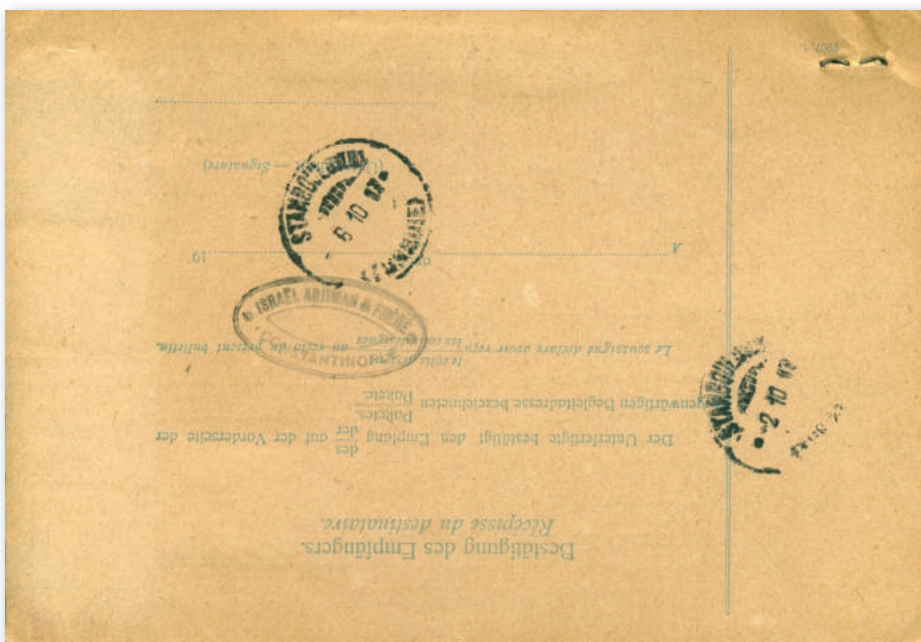

2

- Daaronder is geen waarde van het pakket vermeld. Wellicht was dat niet nodig, omdat dat in het *Aufgabebuch* is vastgelegd. Of zijn er andere redenen?

- Wat houdt het diagonaal geplaatste stempeltje "K.K.H.Z. WIEN U.B." in (2)? Het idee is geopperd dat dit staat voor *Kaiserliche und Königliche Haupt Zitz Wien Ungarische Bank*, maar het woord Zitz vind ik niet terug in het woordenboek en mijns inziens bestond er ook geen "Ungarische Bank" in de betreffende periode. Of staat er "K.K.H.Z. WIEN Ö.B." en betekent dat: "*Kaiserliche und Königliche Haupt Zollamt Wien Österreichische Bank*". Gezien de plaats van het stempel op de vrachtbrief en het valutagebeuren lijkt dit ook een mogelijkheid. Dus waar en door wie is het geplaatst? Het postkantoor in Bystritz, een bank in Wenen? En wat is de betekenis hiervan in de procedure van de valutaovereenkomst?
- Op de achterzijde van de vrachtbrief (in mijn vorige artikel niet getoond) staan twee aankomststempels, "STAMBOUL...", respectievelijk 2-10-17 en 6-10-17 (3). Dit betreft respectievelijk de datum van aankomst in Constantinopel en die van de aanbieding aan geadresseerde, te weten Israel Adjiman & Frère - Constantinopel, waarschijnlijk een Joodse (Sefardische) Bank. De naam Adjiman (ook Achiman) wordt in diverse bronnen via Google genoemd als een rijke bankiersfamilie die ook invloed had op de sultans in het Ottomaanse Rijk. Dit stuk is zodoende ook nog leuk in het kader van het thema *banken of bankieren*.

Mijn zoektocht is dus nog niet ten einde. Hopelijk kunnen de lezers van dit verhaal nog antwoorden op de gestelde vragen geven en deze met mij delen. Dit kan via mijn e-mailadres: mac.j.bird@hetnet.nl of via de redactie van Thema. <

3